

Эрсдэл

Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд гадаад, дотоод гэсэн 2 үндсэн шалтгаанаас улбаалж доголдол гарах эрсдэл бий.

Хүснэгт 10. Эрсдлийн хүчин зүйлүүд

	Дотоод хүчин зүйл	Гадаад хүчин зүйл
1	Эрчим хүчний тасралт	Нефтийн бүтээгдэхүүний үнэ
2	Чанаргүй түүхий эд	Бүтээгдэхүүний хэрэглээ
3	Боловсон хүчний туршлага	Тоног төхөөрөмжийн сэлбэг
4	Бүтээгдэхүүний чанар	Цаг уурын байдал
5	Шүүлтүүр	

Дотоод хүчин зүйл: “ХайБиОйл” ХК-ийн ажилласан тос дахин боловсруулах үйлдвэрийн дотоод хүчин зүйлээс хамаарах эрсдлүүд нь технологийн горим, боловсон хүчнээс шууд хамаарах эрсдлүүд юм.

Эрчим хүчний тасралт. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд учирч болох гол эрсдэл нь эрчим хүчний асуудал байна. Учир нь үйлдвэр ажиллаж байх хугацаанд төхөөрөмжинд маш их хэмжээний бохир тос эргэлдэж байдаг ба энэ үед нь эрчим хүч тасалдвал төхөөрөмжинд байсан тос зарцаж, улмаар төхөөрөмжийн эд ангиудыг гацаах эрсдэлтэй юм. Бид 2008 оны 10 сард үйлдвэрлэлээ эхлэхдээ яг ийм эрсдэлтэй тулгарч байсан бөгөөд үүнээс үүдэн шүүлтүүр бохирдон эвдэрсэн. Бид энэхүү эрсдлийг багасгахын тулд цахилгаан генератор худалдан авч үйлдвэр дээрээ байрлуулах ба ингэснээр эрчим хүч тасарсан үед төхөөрөмжийг ажлуулан цэвэрлэгээ хийн аюулгүйжүүлэх юм. Мөн бид эрчим хүчийг төмөр замын эрчим хүчнээс авдаг бөгөөд эрчим хүчний төлбөрийг цаг тухай бүр нь төлөн ажиллаж байна.

Чанаргүй түүхий эд. Үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжинд чанаргүй тос хийх нь тоног төхөөрөмжийн эд ангид муугаар нөлөөлж төхөөрөмжийг эвдэж болзошгүй. Тухайлбал хог хаягдал ихтэй, хэт бохир тос орсоноор механик хог хаягдлыг ялгагч центрфук-ийг гэмтээх, цаашилбал шүүлтүүрийг бөглөх аюултай. Тиймээс бид үйлдвэрлэлдээ **лабораторийн багаж** ашиглаж эхэлсэн. Энэ нь үйлдвэр дээр ирсэн бүх тосонд хяналт тавьж бохирдсон тосны техникийн үзүүлэлтүүдийг бүрэн шинжилж, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжинд оруулан цэвэрлэгээ хийж болох эсэх,

оруулбал ямар цэвэрлэгээг түлхүү хийхийг тогтоох юм. Энэ нь шүүлтүүрт хэт бохир тос оруулан, үйлдвэрийн үйл ажиллагааг гацаахгүй байх үндсэн хамгаалалт байх болно. Мөн **цэвэрлэгээний төхөөрөмжийн иж бүрдэл** суурилуулсан. Өмнө нь шүүлтүүр эдвэрсэн гол шалтгаан нь үйлдвэрийн эрчим хүч тасалдаж, улмаар шүүлтүүрийн доторхи эд ангийг цэвэрлэж чадахгүй байснаар шүүлтүүрийн доторхи тос угжирч, лагширан шүүлтүүрийг гацаасан. Харин энэхүү нэмэлт цэвэрлэгээний төхөөрөмж нь шүүлтүүрийн бохирдлоос хамааран тодорхой давтамжтайгаар угааж цэвэрлэж байх зориулалттай учир шүүлтүүрийг бохирдож гацахаас сэргийлэх болно. **Вакум насос** нь тосыг механик хог хаягдлаас ялгасны дараагаар тосыг вакум орчинд халааж усны нэгдлээс ялгах, ингэснээр тосны техник үзүүлэлтүүдийг сайжруулах юм.

Боловсон хүчний туршлага. “ХайБиОйл” ХК-ний удирдлага нь хэдийгээр нефтийн бүтээгдэхүүний салбарт арав гаруй жил ажилласан дадлага туршлагатай ч энэхүү тоног төхөөрөмж нь бидний хувьд цоо шинэ технологи юм. Бүрэн автомажсан, шинэ төрлийн шүүлтүүр гэх мэт. Энэхүү үйлдвэр нь байгуулагдаад бараг 2 жил болох гэж байгаа ба энэ хугацаанд үйлдвэрийн ажилчид үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжтэйгээ хангалттай танилцан судалсан. Мөн үйлдвэрийн дарга, компанийн гүйцэтгэх захирал нь энэ тоног төхөөрөмжин дээр ажиллах дадлагыг Хонг Конг-д очиж хийсэн. Мөн Данвеллийн мэргэжилтэнгүүд 2 удаа ирж үйлдвэрийн ажилчдад сургалт зохион байгуулсанаар боловсон хүчний зүгээс гарах эрсдлийг бууруулсан юм.

Бүтээгдэхүүний чанар. Бидний үйлдвэрлэн гаргах бүтээгдэхүүн нь Монгол улсын болон бусад улс орнуудын чанарын шаардлагыг хангаж байгаа эсэх нь бидний хамгийн гол асуудал юм. Учир нь бид бүтээгдэхүүнээ борлуулахдаа өөрийн бүтээгдэхүүний чанарт үндэслэн үнэ тогтоон борлуулах юм. Тиймээс ч бид өөрсдийн бүтээгдэхүүнийг 3 сар тутам олон улсад итгэмжлэгдсэн лаборатори болох “Амбер”-аар шинжлүүлэн мазут, гидрийн шингэн, үйлдвэрийн тосны шаардлагыг хангаад байгаа. Гэвч бидний үйлдвэрлэн гаргасан бүтээгдэхүүний өнгө нь хар бараан өнгөтэй байгаа нь хэрэглэгчдийн сэтгэлд төдийлөн нийцэхгүй байх хандлага байна. Тиймээс бид энэ эргэлзээг арилгах үүднээс өнгө сайжруулагч төхөөрөмж худалдан авах төлөвлөгөөтэй байна.

Шүүлтүүр. VMAT I-36 шүүлтүүр нь тосны бохирдолын зэргээс хамааран ажиллах хугацаа нь 1-2 жил байдаг байна. Бид дээрх арга хэмжээнүүдийг авсанаар шүүлтүүрийн насыг уртасгах боломжтой болох юм. Мөн энэхүү шүүлтүүрийн үнэ нь бүтээгдэхүүний өртөгт сууж өгсөн байгаа тул 1 жил ажилаад шинэ шүүлтүүрийг авч байхаар эдийн засгийн тооцооллыг хийсэн байгаа.

Гадаад хүчин зүйлийн эрсдэл: Энэ эрсдэл нь “ХайБиОйл” ХК-ийн үйл ажиллагаанаас хамаарахгүйгээр учирч болох эрсдэл юм.

Нефтийн бүтээгдэхүүний үнэ: Манай улс нь энэ төрлийн бүтээгдэхүүн дээр 100 хувь гадаад улс орноос хараат учир Монголд энэ төрлийн бүтээгдэхүүний үнэ буурах магадлал маш бага юм.

Бүтээгдэхүүний хэрэглээ: Бидний үйлдвэрлэн гаргадаг бүтээгдэхүүн нь үндсэн 4 төрлийн физик шинж чанарыг хангаж байгаа ба хамгийн өндөр хэрэглээтэй нь мазут юм. Гэвч сүүлийн жилүүдэд мазут ашигладаг үйлдвэрүүдийн тоо багассаар байгаа нь энэ төрлийн зах зээл хумигдаж болзошгүй юм. Гэвч эсрэгээр Монгол Улсад сүүлийн жилүүдэд уул уурхайн салбарын өсөлт маш хурдтай явагдаж байгаа гидрийн шингэний зах зээлийг өсөн нэмэгдүүлэх сайн талтай.

Тоног төхөөрөмжийн сэлбэг: Бид өөрсдийн тоног төхөөрөмжийг Хонг Конгийн Данвелль группээс авсан бөгөөд уг тоног төхөөрөмжинд зөвхөн Данвеллийн л сэлбэг таардаг юм. Энэ нь хэрэв Данвеллийн үйл ажиллагаа доголдож, үйл ажиллагаагаа явуулахаа зогсоовол үйлдвэрт сэлбэг нийлүүлэх газаргүй болох эрсдэлтэй юм. Тиймээс бид энэ талыг бодолцон тоног төхөөрөмж худалдан авах гэрээнд 5 жилийн хугацаанд шаардлагатай сэлбэгийг нийлүүлэх заалт оруулж өгсөн.

Цаг уурын байдал: Манай орны цаг уурын байдал нь эрс тэс учир үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг царцаах, шороо тоос орон бохирдуулах эрсдэл бий. Мөн энэхүү тоног төхөөрөмж нь манай орны өвөл шиг хүйтэн нөхцөлд туршигдаж байгаагүй юм. Тиймээс бид үйлдвэрийг тоног төхөөрөмжүүдийг зориулалтын байшинд суурилуулж дээрх эрсдлийг бууруулахаар ажиллаж байна.